

Rosa Liksom

Metsästysretki

RONI, JUHO JA MÄ päätimme lähteä perinteiselle metsästysmatkalle varhain lauantaiaamuna. Tarkoitus oli tavata mun luona ja hypätä faijan katumaastruihin ennen ysiä. Toisin kuitenkin kävi. Roni lähetti tekstarin puoli ysilta, että on nukkunut pommiin ja myöhästyy snadisti. Kokemuksesta tiesin, että Ronin snadi on vähintään kaks tuntia. Mä pakkasin auton valmiiksi, safkat, bisset, kamerat ja aseet. Sitten soitti Juhon, että sori tuli kauhee flaidis pimun kanssa ja nyt sen kylkeen pistää niin saatanasti. Oli me-nossa päivystykseen. Okei. Mä mietin hetken, epäröin, mutta soitin kuitenkin Antonille, mun systerin entiselle kundikaverille ja pyysin sitä messiin. Se oli heti että allright. Sehän on aina valmis, kun metsälle menosta on kyse.

Puolen päivän aikaan me surffasimme Kehä kakkosella. Tunnelma oli puhtaasti hyvä. Paria tuntia myöhemmin parkkeerasin auton tutulle hiekkakuopalle. Heitimme reput selkään, minä otin aseet ja lähdimme etenemään. Ilmasta vaan sen verran, että oli pilvinen loppusyksyn päivä. Metsä otti meidät vastaan viileenä, kosteena, mutta ystävällisenä.

Päätimme kiertää lammen sen eteläpuolelta, vaikka siellä maasto on kivikkoista. Pohjoispuolella on vetinen suo eikä kukaan halunnut kastella jalkoja heti alkumatkasta. Kävelimme hissukseen ensin mä, sitten Anton ja vikana Roni, joka haahuili omia polkuja niinku aina.

Saavuimme tutulle nuotiopaikalle. Sen vieressä on metsähallituksen rakennuttama tilava laavu, jolla oli mitä ilmeisimmin yövytty, koska joku

31

oli jättänyt nuotion jämat kytämään. Pudotimme reput laavulle, asetin kiväärin paksun petäjän ympärille ja Roni herätteli nuotion. Se kaivoi esiin termarin, johon se oli himassa keittänyt perinteistä Jallukahvia. Tulistimme hetken hiljaisina miehinä. Mä katselin postikorttimaisemaa. Vastarannalla ui sorsapariskunta.

Roni meni lammenrantaan, pesi kasvonsa ja tuli takaisin. Se sanoi, ettei sitä huvita metsästää vaan jää laavulle relaamaan. Vilkaisin Antonia, se hymyili sille ominaisen tapan ja nyökkylle rauhallisesti päätään. Niin tyyppillistä Ronia, mä ajattelin. Sen metsästysvietti oli harvinaisen huonosti kehittynyt. Yhdelläkään metsästysretkellä Roni ei ole ampunut mitään. Ase sillä on joskus ollut kädessä, mutta se on käyttänyt sitä lähinnä vaellussauvana. Mutta Roni tekee vitun hyvää nuotiosafkaa ja siksi se on must. Ja muutenkin. Ronin seurassa kaikkein levottominkin jätkä rauhoittuu. Ronin mä olen tuntenut aina. Me oltiin samassa päiväkodissa ja käytiin samat koulut. Vasta yo-kirjoitusten jälkeen kumpikin teki oman valintansa. Mä menin TKK:hon ja Roni valtsikkaan sosiaalipsykologian laitokselle.

Oli aseiden jaon aika. Olin jo melkein antamassa isän Tikka-kivääriä Antonille, kun muutinkin mieleni ja heitin sen Ronille. Roni nappasi sen tyylikkäästi ja laittoi nojaamaan laavua vasten. Oma asettani Jaguar-haulikko pidin vasemmassa kädessä ja Antonille jäi vanha Mauter. Se tutki hieman ylimielinen ilme kasvoilla asetta ja naurahti. Ase oli ollut isoisäni metsästyskivääri. Isä oli lahjoittanut sen minulle vaarin kuoleman jälkeen. Isä oli todennut, että aseessa täytyi olla jotakin vikaa, koska kukaan ei ollut saanut sillä ammuttua yhtään eläintä.

Roni jäi tulille ja me suuntasimme syvälle kutsuvaan metsään.

Mulla oli kartta ja kompassi. Kävelleskelimme muutaman tunnin puhumatta sanaakaan. Antonin mä tutustuin, kun se alkoi hengaamaan mun systerin kanssa. Mä pidin siitä oikeastaan heti enkä vähiten siksi, että se harrasti myös metsästystä. Antonhan on ihan eri maata kuin Roni ja mä. Se on syntynyt Haukilahteen, sen fajia on IBM:n patu, joka asuu puoleksi jenkeissä. Sen mutsipuoli on oikea gambialainen kisu, jota Antonkin väittää naineensa. Anton valmistui ekonomiksi jo kaksi vuotta sitten ja sillä on mukkee osakesalkku. Massii on, mutta jätkä ei vaan saa hankituksi omaa asetta. Mun ja Antonin välillä kaikki meni hienosti siihen asti, kun se nappas mun systeriä. Vaikka mä jotenkin miehenä myös ym-

32

8.4. tunnin sijasta luemme kotona kolme novellia. Novellit ovat hyvin erilaisia, ja niitä yhdistää vain ilmestyminen samassa vuonna 2013 julkaistussa novellikokoelmassa "Matkanovelleja". Lisäksi novellien kirjoittajat ovat suomalaisen nykykirjallisuuden kuuluisimpia kirjailijoita.

Ainoa tehtävänanto onkin lukea ajatuksella jokainen novelli ja pohtia, mistä kirjoittaisi kirjallisuusanalyysin. Mitkä käsitteet nousevat kyseistä novellia lukiessa tärkeämmiksi kuin muut?

määrän sitä, niin meidän välit ei ole koskaan sen keissin jälkeen palautuneet. Särö jäi ja se näyttää pysyvän.

Ennen kuin saavuimme tuttuun väijyypaikkaan, Anton rääkäisi: hantat auki, rai, rai, rai / paita pois, housut alas, nai, nai, nai. Mä säikähdin ihan oikeesti, koska metsän syvässä hiljaisuudessa se kuulosti jotenkin ylimääräiseltä, karmeelta. Mun reaktio huvitti Antonia. Se läimäytti mua voimalla selkään ja virnistä. Mun teki mieli kolauttaa sitä Jaguarin perällä perseeseen, mutta rauhoitin nopeasti niin kuin sen kans kullemma pitää.

Olimme vihdoin perillä. Siltä väijyypaikalta olin joka syksy ampunut jäniksen tai kaksi. Anton meni passiin ison kiven taakse. Mä asetuin makaamaan myrskyn kaataman hongan suojaan. Odotelimme pitkään ja hartaasti. Mitään ei tapahtunut kunnes nostin päätäni ja vilkaisin Antonia. Sen ilme oli hyvin kummallinen ja samalla se suuntasi aseen mua kohti. Ehdin kuulla naksahduksen ennen kuin vetäisin pääni kiven taakse. Kusi valahti pitkin housunlahjetta. Mitä vittua!

Anton tuli mun luo ja se hymyili. Se sanoi huvittuneella äänellä, ettei tiedä mikä siihen meni. Että sori vaan. Mä nappasin Mauterin sen kädessä, poistin siitä patruunat ja yritin katsoa sitä silmiin, mutta se käänsi päänsä pois. Mä näin, että sitä huvitti edelleen. Eniten tietty mun määrät byysat. Mä olin yhtä aikaa niin raivona ja käkenä että vapaisin. Päätin jättää metsästyksen siihen ja palata nopeasti nuotiopaikalle.

Lähdin hämmennyksen, jopa kauhun vallassa tallustelemaan Ronin luokse. Anton seurasi, vaikka sanoi sille, että mene vittuun. Vilkaisin pari kertaa karttaa ja suunta tuntui olevan oikea. Pian oli pimeää eikä tuttua polkua näkynyt missään. Otin kompassilla uuden suunnan ja tutkin karttaa. Anton kulki muutaman kymmenen metriä jäljessä. Pian vaikutti siltä, että olin tottuneena metsänkävijänä liukunut liikaa länteen päin. Kaivoin taskusta otsalampun, otin uuden suunnan. Kuulin kuinka Anton myhäili itsekseen.

Jonkin ajan kuluttua saavin pienen järven rantaan. Näin kauempana laiturin ja suunnistin sitä kohti. Laiturilla oli pakko myöntää, että olin eksynyt todella pahasti.

Rantatörmällä oli pieni, vanha kesämökki ja sen takana sauna. Mä näin kuinka Anton meni mökin avoimesta ovesta sisään. Kävelin saunalle. Kiukaan alle oli aseteltu puut valmiiksi. Anton tuli saunalle ja pyy-

33

si jotenkin teennäisesti anteeksi. Se ehdotti, että jäisimme yöksi mökkiin, koska kaapissa oli ruokaakin. Pakkohan niin oli tehdä. Menin saunan taakse ja soitin Ronin kännykkään. Roni vastasi unisena. Mä kuulin heti sen äänestä, että se oli myssytelty. Mä kerroin, mitä oli tapahtunut. Roni kuunteli kärsivällisesti ja sanoi, että nou hätä, kylähän sä Antonin tunnet. Muistutti mua viime keväästä ja Antonin järjestämästä hässeliästä Ruotsinlaivalla. Sekin oli vain Antonin läppää. Ei mitään vakavaa. Lopuksi se lupas laittaa vitun hienon aamiaisen, kun tulemme takas. Mä suljin puhelimen ja mietin hetken. Ruotsinlaivalla Anton veti viisikymmentä shottia, juoksi alasti karaokebaarissa ja hyppäsi lopuksi yläkannelta mereen. Me oltiin, että jumalauta nyt se delas, mutta ei mitään. Pintasukeltaja pelasti sen jäiden seasta ja jätkä vain hymyili, että vittu on mah-tava fiilis. Voiko toista ihmistä oikeasti tuntea? Tunsinko minä Antonin?

Mä lämmitin saunan. Anton istui mökin rappusilla ja vihelteli. Riisuin vaatteet saunakamariin ja nousin istumaan lauteille. Anton hiippaili mun viereen ja heitteli todella rankasti vettä kiukaalle. Löylyä, löylyä, se kuiskaili. Kiiruhdin ulos, hipsin laiturille ja hypähdin syksynkylmään veteen. Kun nousin laiturille, Anton oli siinä mua vastassa. Sen kasvoilla oli se sama saatanan v-mäinen virnistys. Mä vetäsin sitä näköön sellalla forsilla, että se huojahti rantaveteen ja löi päänsä laiturinreunaan. Se rämpi ylös kiroillen ja sen päästä valui veri. Nyt ollaan kusipää tasois-sa, mä sanoin sille. Se nyökkäytti päätään ja pyyhki verta kämmenselkään. Mä heräsin aamupäivällä saunalaiturilla hyttysten raatelemana. Olo oli hyvin huono. Se mitä muistin, Anton oli löytänyt kaapista hernaritölkkejä, pari kossupulloa ja mäyräkoiran. Me juotiin kaikki pois. Känistiin, äheltettiin, naurettiin, painittiin pihalla ja kontattiin hyttysparven keskellä. Aamuntunteina oli päästy sellaseen sopimukseen, että kaikki muut naiset on pelkkiä vittuja päitsi mun systeri ja että siitä hetkestä eteenpäin annettai-siin menneiden olla.

Nousin ylös ja huusin Antonia. Ei vastausta. Menin sisälle mökkiin, saunaan, kiersin pihapiirin. Ei mitään. Mä soitin sen kännykkään. Ei yhteyttä. Rupesin todella huolestumaan. Istahdin kannonnokkaan ja soitin Ronille. Anton vastasi sen kännykkään ja naurahti, että missä sä luuhaat, aamiainen on ready ja kaikki aivan vitun jees. Sen ääni oli jotenkin kummallinen. Mä aloin etsiä kamojani. Reppu löytyi, mutta molemmat aseet olivat kadonneet, samoin kartta ja kompassi. Ei vittu! Ryntä-

sin metsään ja juoksin kuin mielipuu reilun tunnin mittaisen ikuisuuden ennen kuin saavuin laavulle. Olin varma, että pahin oli jo tapahtunut. Mutta ei mitään. Siellä rauhallisena palavan nuotion ääressä loikoilivat molemmat jätkät. Roni poltteli jointtia ja Anton siemaili levollisena kahvia. Ja aivan. Minua odotti tyytyväisten jätkien lisäksi hienosti katettu kenttäaamiainen.

Leena Krohn

Viimeinen esiintyminen

SINÄ TALVISENA ILTAPÄIVÄNÄ moottoritiellä, juuri ennen siltaa ja Sin kaupungin liittymää, E:n ajovalojen keilaan ilmestyi yllättäen leveä ja synkeä varjo. Rekan perävaunu! Niin hän sen näki. Oli ilmeisesti tapahtunut onnettomuus ja perävaunu oli kaatunut ja kääntynyt poikittain tielle niin että se peitti molemmat ajokaistat. E. ei nähnyt muuta mahdollisuutta kuin lyödä jarrut pohjaan tai ajaa ulos tieltä. Ennenkuin päätös oli täysin syntynyt – eikä sitä sanellut harkinta vaan pikemminkin tiedoton refleksi – E. iski jarrut pohjaan niin että jäähileitä sinkoili kirsukvien renkaiden alta. Auto ei ollut ehtinyt edes kokonaan pysähtyä, kun hän jo tajusi erehtyneensä: tie oli avoin, hänen edessään ei ollut mitään konkreettista vaan tosiaan pelkkä tielle langennut varjo.

Miten sellainen harha oli selitettävissä?

Juuri siinä kohtaa moottoritie kaartuu ja laskeutuu niin että vastaan-tulijoita ei näe ennen kuin ajoneuvot ovat ohittaneet kaarteon. Metsäi-nen, kuusia kasvava kukkula moottoritien toisella puolen, jonka pohjoisesta lähestyvät autonvalot olivat valaisleet, oli langettanut hänen eteen-sä tuon massiivisen pimeyden. Kenties optinen illuusio oli syntynyt pait-si erikoisista valaistusolosuhteista myös siitä syystä, että E:n vasempaan silmään aikoinaan tehty kaihileikkaus ei ollut täysin onnistunut. Etenkin iltaisin tekomykiön reuna, joka ei istunut täydellisesti kohdallaan, tuotti heijastuksia ja sateenkaaria valojen ympärille ja saattoi siten pahimmas-sa tapauksessa olla esteenä tarkalle näkemiselle.

E:n takana ajava auto joutui myös tekemään paniikkijarrutuksen, ja kun se ohitti hänet, ajaja nähti E:lle keskisormea. E. kääntyi ulosmenokaisalle, tunsu häpeää ja huomasi vapisevansa. Häntä pelotti myös ajatus, ettei hän enää pystynyt täysin luottamaan silmiinsä, aavistus, että ehkä samankaltaiset tapahtumat tulisivat vielä toistumaan. Kenties ne tulisivat rasittamaan yhä tiheämmin hänen alkavaa vanhuuttaan.

Harhan nöyryyttämänä hän jatkoi matkaa kaupunkiin, joka oli hänelle tuntematon. Sen lähiössä, sivukirjastossa, hänen oli määrittää lukea otteita kirjoistaan ja vastailla mahdollisiin yleisökysymyksiin. Illan otsikoksi järjestäjät olivat antaneet Toden ja tarun vyöhykkeitä.

Kun hän saapui kirjastolle ilman harharetkiä, navigaattorin pehmeään naisen opastamana ("Ottakaa erkaantumiskaista!"), tilaisuuden alkamiseen oli yhä puolisen tuntia aikaa. Kirjastovirkailija, vanhempi rouva, istui tiskin takana syyntyneenä tietokoneensa näyttöön.

"Olen kirjailija Sejase", E. esittäytyi. "Täällähän on tänään se kirjailijainen ilta."

"Tekö? Enpä tuota olisi uskonut!" kirjastovirkailija tokaisi silmäillen häntä päästä jalkoihin.

Estä se oli hieman odottamaton tervetuloitus, eikä ainakaan innostunut, mutta hän ei kysynyt, mitä kirjailija huomautuksellaan tarkoitti. Hän tuli kuitenkin hyvin tietoisesti turvoneista silmäanalustaan, rytpistyneestä kaulastaan ja viime aikoina kumaraksi käyneestä ryhdistään.

"Olisikohan mitenkään mahdollista saada kahvia?" E. kysyi. Hän tunsu tarvitsevänsä hiukan virkistystä pitkän ajomatkan ja omituisen kokeuksensa jälkeen.

"Valitettavasti kahvio on jo kiinni", virkailija vastasi. "Tuolla on henkilökunnan keittosyvennyks. Sieltä voi ottaa vettä. Minulla on tässä vielä vähän tekemistä."

"Missähän päin luentosali on?" E. rohkeni vielä tiedustella. "Auditorium on tuolla käytävän perällä vasemmalla. Tulen sinne esittelemään teidät. Aloitetaan viittätoista yli."

Virkailija näytti menettävän kaiken kiinnostuksensa tulijaa ja alkoi naputella konettaan. Vastauksen viilley sai E:n mielialan entisestään laskemaan. Pienen harhailun jälkeen hän löysi keittosyvennyksen ja näki tiskipöydällä myös tyhjän kahvinkeitimen. Hetken pohdittuaan, tohtisiko itse ryhtyä valmistamaan kahvia, E. päätti tyytyä pelkkään veteen.

104

esikoinen. Oliko sen nimi nyt Kuolleet eivät kadehdi tai kadu tai mitä lie", nuori mies aloitti.

"Kuolleet eivät kuluta", E. korjasi.

"No se juuri. Kun se oli minusta niin tavattoman huono, että minä oikkein ihmettelen", nuorukainen jatkoi.

"Ikävä kuulla", E. sanoi. "Monet kriitikot olivat siitä aikoinaan hiukan toista mieltä. Se sai itse asiassa monessa lehdessä hyvin myönteisiä arvioita. Mutta tietysti jokaisella lukijalla on oikeus omaan mielipiteeseensä. Kirjailijahan ei voi kaikkia miellyttää, harmi kyllä. Onko teillä jokin kysyttävää siitä kirjasta?"

"Ei sen kummempaa. Sitä minä vain ihmettelen, että kuinka niin kehno kirja voi saada niin paljon kehuja? Olivatko tuttavianne ne kriitikot?" Nyt kirjailija alkoi tulistua. Hän tunsu punan leviävän kaulalta poskipäihin, ja tiesi, ettei se kaunistanut häntä.

"Mitä te tuolla tarkoittatte? Te ette kai sentään ehdota, että minä olisin lahjonut kriitikot, mitä?"

Nyt virkailija katsoi asiakseen puuttua keskusteluun.

"Jospa kysyjä tarkentaisi, mikä hänen mielestään siinä kirjassa oli niin huonoa", hän ehdotti.

"No juoni nyt ainakin", nuori mies oikein innostui. "Kerta kaikkiaan uskomaton! Semmoista nyt ei vain todellisuudessa tapahdu. Logiikka petti ihan kerrassaan. Ja henkilökuvauks oli tönköö, kun taas kieli – miten sen nyt sanoisi – se kai oli olevinaan jollain lailla runollista. Nämä nyt alkuun tulee mieleen."

Yleisö oli hieman havahtunut, ja joku hihitti kuuluvasti salin perällä. Se oli sama vanhempi nainen, joka oli E:n lukiessa tuijottanut häntä lakkaamatta, kuin vaanien. Naisen suu ja kampa, ohuista hiuksista koottu poninhäntä, saivat E:n nyt muistamaan hänen kerran tuntemaansa tyttöä. Tuohon tyttöön liittyi muisto, joka ei ollut aivan miellyttävä.

"Kiitän kriitikistä", kirjailija sanoi. Kirjastovirkailija rykäisi ja otti mikrofonin: "Onko muita kysymyksiä. Tai näkökulmia. Sana on vapaa." Se sama vanhempi mies, joka oli tuijottanut häntä tilaisuuden alusta saakka ilmeettömän kasvoin ja joka vaikutti Estä hämäästi tutulta, pyysi puheenvuoroa.

"Haluaisin keskustella kanssanne Solzhenitsynin novellikokoelmasta *Asian etu*", hän sanoi.

106

Auditorium ei ollut suurensuuri, mutta siellä oli hänen yllätykseen suhteellisen paljon väkeä, sali oli melkein puolillaan. Siitä sopi sentään olla tyytyväinen. Hän muisti toisen kirjailijavierailun toiseen kaupunkiin, jonka yleisönä oli ollut vain kolme kirjastoapuilaista ja yhden heistä tati.

Heti virkailijan lueteltua paperista kaikki E:n kahdenkymmenenviiden teoksen nimet ja julkaisuvedet monotonisesti, taukoja pitämättä, E. alkoi kursailematta lukea otteita teksteistään: erään lyhyen varhaisen novellin, yhden esseen, ensimmäisen luvun viimeisestä romaaniastaan. Lukemisen edetessä hän tuli yhä tietoisemmaksi siitä, ettei tehnyt sitä hyvin. Ei yhtään hyvin. Vire ei ollut sinä iltana paras mahdollinen. Useampaan otteeseen hän joutui karauttamaan kurkkuaan, ja kerran joku takariviltä huusi: "Ei kuulu!"

Kuuluvuutta ei mitenkään parantanut se, että siellä täällä salissa monetkin henkilöt keskustelivat puoliääneen. Pitäessään tauon esseen ja romaaniin luvun välillä E. jopa kuuli katkelman lauseesta, jossa muisteltiin lomamatkaa Thaimaaseen. Osa yleisöstä taas askarteli puhelimien ja tablettien parissa nostamatta katsettaan puhujaa. Tekstiviestit, sähköpostit ja hymiöt sinkoilivat näkymättöminä salissa, mutta kirjailija oli tuntevinaan niiden sähköisen tuulen harveneissa hiuksissaan. Sen sijaan muutoin välinpitämättömän yleisön joukossa istui pari henkilöä, jotka kumpikin tuijottivat E:tä herkeämättä. Oliko hänen kirjoillaan sentään ihailijoitakin tässä salissa? Jos oli, he eivät sitä osoittaneet millään muulla eleellä kuin jäykällä tuijotuksella, sillä kumpikaan ei reagoitunut hänen lukemaansa tekstiin, ei edes hymynhäiveellä tai nyökkäyksellä. Ja kuitenkin E. itse kuvitteli valinneensa tekstejä, jotka olivat sekä hauskoja että liikkuvia.

Noissa kahdessa henkilössä oli E:n mielestä jotain epäisesti tuttua, mutta hän ei silti pystynyt sijoittamaan heitä mihinkään yhteyteen. Toisen oli vanhempi mies, toinen nainen, suunnilleen samanikäinen kuin E. itsekin. Heidän hievahtamattomuutensa aiheutti E:lle jonkinasteista epäjumavuutta.

Kukaan ei taputtanut hänen lopetettuaan luentansa. Lyhyen hiljaisuuden jälkeen kirjastovirkailija tarttui mikrofonin ja ilmoitti: "Sana on nyt vapaa."

"Minua kiinnostaisi se teidän niin sanottu dekkarinne, taisi olla ihan

105

Kirjailija yllättyi.

"Jaha, Solzhenitsynin novelleista. Hmm. Muistan kyllä lukeneeni niitä ammoin, mutta siitä on tosiaan kauan. Miksi haluaisitte puhua nimenomaan siitä teoksesta?"

"Koska kolmekymmentäviisi vuotta sitten te varastitte juuri sen kirjan kirjakaupasta. Huhtikuussa. Eikö vain?"

"Mistä te puhutte?" E. melkein haukkoi henkeään. Tämä oli jo ansaitsematonta. Hän tunsu saaneensa iskun palleana.

"Kyllä te sen muistatte, turha näytellä tietämättömyyttä. Eikö vasen käsi tiennyt, mitä oikea teki?"

Nyt E. tunnisti miehen, joka esitti hänelle yllättävän syytöksen. He olivat istuneet vierekkään latinan pro-kurssilla. Ja pahinta oli, että mies oli oikeassa. Hän oli tosiaan niihin samoihin aikoihin varastanut kirjan pääkaupungin suurimmasta kirjakaupasta, tavallaan epähuomiossa (vaikka voiko siittäkään olla enää varma), mutta joka tapauksessa varastanut. Hän oli alkanut lukea romaania hyllyjen välissä ja sitten kävellyt kirja kädessään suoraan ulos. Ja oli vieläpä maininnut tapauksesta – teostaan – naureskellen juuri tuolle samaiselle opiskelutoverille.

Saliin oli lasketunut hiljaisuus, sähkönen tuulikin oli laantunut. Kirjailija E:llä oli vihdoin yleisön jakamatonta vaikkakin pahanilkinen huomio. "Nuorena sitä tulee tehdä kaikenlaisia erehdyksiä", E. sanoi ensin nielaistuaan, sitten karautettuaan kurkkuaan ja lauseensa lopuksi naurahaan.

"Eikö teillä ole muuta sanottavaa?" mies kysyi.

"Se oli virhe kuten juuri sanoin", E. toisti. "Oikein typerää."

"Ei pelkkä virhe. Rikos!" mies huomautti tyylysti.

E. ei osannut sanoa tuohon mitään, rikoshan toki näpistyskin on, vaikka nyt jo vanhentunut. Nyt se oli tunnustettu, vaikka ei ehkä anteeksiantettu. Hänen pelastukseensa nuorehko nainen pyysi puheenvuoroa. E. oli näkevinään tämän silmissä vilpittömyyttä ja hitusen myötätuntoakin, joka auttoi häntä säilyttämään ryhtinsä.

"Minulla on kahdeksanvuotias tytär, joka haaveilee kirjailijan ammatista. Mitä minä äitinä voisin tehdä sen eteen, jotta hänen unelmansa toteutuisi?" nainen kysyi.

E. puri kieltään, puri ihan tuntuvasti. Hänen mielensä teki niin kovin vastata: "Tapa itsesi!" Mutta hän pidättäytyi sanomasta niin kauheaa

107

asiaa ääneen niin miellyttävälle äiti-ihmiselle. E:n oma äiti oli kuollut, kun hän oli lapsi, ja hän oli lukenut sellaisen tilastollisen seikan, että varsin monien kirjailijoiden toinen tai molemmat vanhemmat olivat menehtyneet heidän lapsuusaikanaan. Mikään muu onnettomuus ei antanut niin hyvää potkua tulevalle kirjailijuudelle.

Sellaista vastausta hän ei voinut antaa, mutta ainakin hänen olisi pitänyt kehoittaa: "Hyvä nuori rouva, te jonka silmät ovat niin suopeat ja säteilevät, katsokaa minua! Katsokaa ja miettikää vielä kerran. Näette edessänne kuluneen ihmisen, joka on käyttänyt vuosikymmeniä pää- ja sivulauseiden rakenteluun, sanajärjestyksen ja väliamerkkien pohtimiseen, osuvimman adjektiivin löytämiseen. Onko hullumpaa puuhaa? Miksi toivotte viattomalle lapselle sellaista tulevaisuutta?"

Mutta hän sanoi kesyesti: "Jos äidillä tai isällä on sellainen erityinen toive lapsensa tulevaisuuden suhteen, hänen olisi tarjottava mahdollisimman paljon monipuolista luettavaa lapselleen, sekä tietokirjallisuutta että fiktiota. Ja hyvä olisi lukea lapselle myös joka ilta ääneen", kirjailija vastasi kesyesti. "Se kehittää kielitajua."

"Onko muita kysymyksiä?" kirjailija kysyi. "Jos ei, halukkailla on nyt tilaisuus saada kirjailijalta omakätisiä nimikirjoituksia. Muistakaa, että ne nousevat arvossa siten kun kirjailija on kuollut."

"Oliko tuo nyt tarpeellinen huomautus?" kirjailija mutisi virkailijalle. Yleisö oli jo lähdössä salista kovaäänisesti keskustellen ja nauraen. Kukaan ei tuonut kirjaa signeerattavaksi siitäkään huolimatta, että ennen pitkää – ja E:sta tuntui kurjuudessaan, että jopa hyvinkin pian – sellainen raapaisu saattaisi kohota arvoon arvaamattomaan. Se, että häneltä ei haluttu nimikirjoituksia, ei tosin E:tä surettanut, hän halusi vain päästä pois salista, ulos mustan talvitaivaan alle niin nopeasti kuin suinkin. Mutta se ei vielä käynyt pänsä, sillä poistuvien selkien takaa lähestyi hymyillen, omituisella tavalla hiipien, sama vanha nainen, johon hän oli jo aikaisemmin kiinnittänyt huomiot, tuijottaja ja hihittäjä. Kirjailija tarttui jo valmiiksi kynäänsä, mutta yllättyi, kun nainen ei ojentanutkaan hänelle kirjaa vaan pelkän paperilappusen.

"Mitä tämä on?" E. kysyi neuvottomana. Hän huomasi, että pehmeä kellertävä paperi näytti siltä kuin se olisi repäistä vespapaperillusta. Eikä ainoastaan näyttänyt. Kun E. nosti katseensa naisen kasvoihin, tämän hymy oli vaihtunut pilkkaliseksi ja pahanilkiseksi virneeksi. Silloin

seen kuohuttavaan tapukseen. "Onhan teille kaikei ilmoitettu, että me emme enää tätä nykyä maksa esitelmöitsijöille muuta kuin matkarahat edullisimmalla julkisella kulkuneuvolla. Tällainen tilaisuushan on tavallaan ilmaista mainosta teikäläisille. Väkeäkin oli oikein mukavasti paikalla, ihan minä ihmettelin. Meillä on ollut nimekkäämpiäkin kirjailijoita, joilla on ollut vähemmän kuulijakuntia. Ehkä kaupungilla ei tänään ollut oikein mitään tapahtumia. Niin tosiaan, jos tulitte omalla autolla, korvaamme polttoainekustannukset. Kuittia vastaan tietysti."

E. ei pystynyt sanomaan tähän enää mitään vaan virkailijaa hyvästelemättä harppoi eteisaulaan ja kiskoi takkinsa naulakosta. Parkkipaikalla jäävä tihku suli hänen pälvikaljulleen ja viilensi nopeasti tuskanpunaisena hehkuvan otsan. Hän oli astunut talviseen säähän ilman päähinettä ja käsineitä. Ne olivat unohtuneet hattuhylylle, mutta rännän ruoskatkaan eivät saaneet häntä palaamaan takaisin taloon. Toinen, vaivoin pidätelty ja kuumempi kosteus polteli hänen silmiään: itsesäälän katkerat kyynleet.

Moottori sammui kahdesti ennen käynnistymistä, mutta ajaminen lumikinosten ahtauttamia katuja pakotti E:n huomion suuntautumaan pois juuri koetusta häväistyksestä.

"Se oli viimeinen esiintyminen", E. vannoi itseksensä. "Ei koskaan enää!"

Vasta moottoritiellä käsinen jääminen kirjastoon alkoi todella harmittaa häntä. Ne olivat joululahja hänen ainoalta tyttäreltään, parasta nappanahkaa ja täsmälleen oikeaa kokoa. E. oli sanonut tyttärelleen, ettei tämän olisi pitänyt antaa niin kallista lahjaa, mutta hän oli ollut käsi-neistä todella onnellinen. Ehkä hän voisi huomenna soittaa kirjastoon ja pyytää postittamaan hansikkaat hänelle, jos hän itse maksaisi postimaksun ja jos ei joku jo olisi ehtinyt varastaa niitä...

Hän muisti taas tyttärensä yksinäisyyttä ja kuinka hänen pieni tyttärentyttärensä oli kerran kysynyt häneltä itkien: "Pappa, miksi minä en osaa elää niin kuin muut lapset osaavat?"

Yrittäessään toipua ja rauhoittua E. ryhtyi ajattelemaan aikaa ja kuolemia ja unohdusta. Ajan kuluminen on armoa, unohdus on anteeksi-saamista. Kuluu sata vuotta ja toiset sata, ja mikä oli häpeää, mikä kunniaa, sitä kukaan ei enää muista. Meidän nimemme unohtuvat ja kaikki tekemme käyvät yhdentekeviksi kuin variseet lehdet. Niin syylisyys

E. tunnisti hänet. He olivat melkein seurustelleet lähes neljäkymmentä vuotta aikaisemmin, mutta vain melkein. He tapailivat parina viikonloppuna, mutta sen jälkeen nainen oli tarkentunut häneen kuin iillimato, soitellut päivin ja öin ja puhunut, puhunut, puhunut lakkaamatta. Ja aina itsestään! Nyt E. muisti ne soitot. Tuo ihminen oli vuodattanut E:n korvaan elämänsä koko kurjuuden seikkaperäisesti eikä ainoastaan yhtä kertaa vaan yhä uudelleen ja uudelleen: työpaikkakiusaamiset, dieettinä, bulimiansa, ruusufinninsä, kuukautishäiriönsä, keskenmenonsa ja kaiken, mitä kaavinnessa tapahtui. Hän oli katkaissut orastavan suhteen brutaalisti ja nopeasti, se oli silloin tuntunut ainoalta mahdollisuudelta.

"Ei, tämä on jo liikaa", E. sanoi. "Tähän minä en suostu."

"Kuinka niin liikaa? Mitä te tarkoitate? Onhan teidän toki annettava nimikirjoituksia", kirjastovirkailija sanoi. "Kaikki kirjailijavierat antavat. Se kuuluu sopimukseen."

"En anna!" E. toisti.

"No mutta!" virkailija sanoi, katsoi häntä kulmat koholla kuin huonosti käyttäytyvää lasta ja taputti vaativasti paperilappusta hänen edessään. Molemmat naiset tuijottivat häntä odottavasti. Häväistynä ja pois-sa talaltaan E. riipaisi kuin riipaisikin nimensä lappuseen, mutta niin kivaasti, että kynä teki huokoiseen paperiin reikiä ja viiltoja. Hän ei ehtinyt edes nostaa kynäänsä, kun nainen jo tempaisi signeeratun paperilapun kynän alta, silmäili sitä tyytymättömänä ja tokaisi: "Nythän se on käytökelvoton!"

Tuo ihminen rutisti paperin pieneksi mytyksi ja heitti sen kirjailijan korvan ohitse paperikoriin. Hän käänsi tuhahtaen selkensä ja käveli ulos, mutta sen sijaan että olisi nyt hiipinyt kuten lähestyessään kirjailijaa, hän suorastaan marssi. Korkeiden kopsa kajahteli vielä pitkään käytävän kivi-laatoilta, vaikka hän oli jo aikaa kadonnut näkyvistä.

Salin autiudessa nähtynyt E. nousi hieman horjahtaen pystyyn ja kysyi virkailijalta: "Oliko tämä ilta etukäteen järjestetty?"

"Mitä tarkoitate?" Virkailija katsoi häntä tyhjästi. "Tietysti nämä tilaisuudet ovat aina etukäteen järjestettyjä. Auditorio varattiin jo kolme kuukautta sitten ja mainoskin oli viikko sitten paikallislehdessä", nainen selitti.

"Niin, vielä palkkioasiasta", kirjastovirkailija jatkoi kiinnittämättä sen kummempaa huomiota kirjailijan järkkyyneeseen mielentilaan ja äskei-

kuin kunniaakin kuluvat pois, ja meidän ajatuksemme, pyrkimyksemme ja erehdyksemme ovat ohi kuin niitä ei olisi koskaan ollutkaan. Kukaan ei muista, että kerran olimme olemassa, kukaan ei tiedä, miksi olimme niin onnettomia, niin naurettavan onnettomia.

Hän muisti myös, miksi oli aikoinaan alkanut kirjoittaa. Oli ollut kokemus, suunnaton ja sanaton, jolle hän oli halunnut antaa sanat. Oli ollut hiljaisuus, jolle hän oli aikonut lainata äänen. Oli ollut näkymätön, jonka hän oli yrittänyt näyttää. Miksi kaikki tuo vaivannäkö? Nyt se pyrkimys oli jo melkein unohtunut, mutta E:ssa oli vielä jäljellä hitunen uskoa. Hän tahtoi uskoa, että vaikka hän itse ei koskaan tavoittanut sitä mihin etsi, se kuitenkin oli olemassa ja kenen tahansa löydettävissä, milloin tahansa.

Tyntyneenä hänen mieleensä palautui säe, jonka hän aivan nuorena oli lkenut *Spoon River* -antologiasta: "Sisin ydin on valoa, ilmaa, vappua."

Nämä ajatukset saivat E:n horjahtaneen tasapainon palautumaan ja hän alkoi suunnitella seuraavan päivän ohjelmaa ja vierailua sairaalaan vanhan tätinsä luokse.

Oli jo melkein yö, liikenne oli vähäistä pääkaupunkiin päin. Keli oli entistäankin kehnompj ja rännän riekaleet liukuivat pitkin tuulilasia. Melkein samalla kohtaa kuin tulomatalla hänen eteensä kaistoille nousi taas korkea varjovuori. "Nyt minua ei petetä", E. ajatteli ja vauhtia hiljentämättä ajoi kohti yön sydäntä näkemättä ja oivaltamatta, että ihan vasta oli tapahtunut onnettomuus ja että molemmat kaistat tukki junan kokoisesta tukkirekasta irronnut perävaunu.

Vielä kauan sen jälkeen kun ajoneuvo ei enää liikkunut, kun se oli iskeytynyt piikkikääräksi romukeoksi perävaunun kylkeen ja kun lasi ja liha, metalli ja luu, virtsa ja bensa, veri ja öljy olivat sekoittuneet kaaoksen pimeydessä, E. itse kiisi yhä eteenpäin. Tuskan räjähdys oli irrottanut hänet kaikista entisistä.

"Se oli toinen harha", E. ajatteli. "Totta, se kaikki oli harha." Maailma oli pysähtynyt paikoilleen, hän yksin liikkui. Valoa, ilmaa, vapautta! Tyhjyyden yltäkylläisyydessä hän eteni kohti sanatonta, jota hän ei ollut osannut sanoa, kohti näkymätöntä, jota hän ei ollut osannut näyttää.

Jaakko Yli-Juonikas

He lentävät kohti armoa

SINISTÖN KAUDEN ENSIMMÄINEN valtiovierailu suuntautui Kiinaan. Anterokin takuulla muistaa ne kanslian saunaan ilmestyneet lyhyt ja varoituskyltit. Tarina ei ole pitkä. Kerron, jos nouset tähän polvelle etkä rupea rimpuilemaan kesken kaiken.

*

Virka-auton katolle ja konepellille on ehtinyt varista männyn siitepölyä, jota kuljettaja pyyhkii. Luutu vonkuu auton sisällä kuin eterofoni. Perällä kolisee, kun adjutantti lastaa matkalaukkuja tavaratilaan. Suurin osa kalustosta kuljetetaan turvallisuussyistä eri koneella ja eri reittiä.

Takapenkin ovet aukeavat yhtä aikaa. Sinistö istuu vasemmalle puolelleni, Mäkinen oikealle. Suljen kalenterin ja panen sen povitaskuun.

Miten Leena aikoo nyt hoitaa nokialaiset.

Tänäänkö niiden piti tulla. No voi sun.

Ihan hyvin se menee. Sinulla on tuossa joku. Odota.

Ehtisiköhän tässä vielä. Vai mitä mieltä Pertti on.

VIP President, taivaan odotushalli. Uppoamme nojatuolien turkoosiin sieneen. Keskellemme pyöreälle lasipöydälle tuodaan tarjotin täynnä valkoisia hörökorvaisia kahvikuppeja. Taivas ja maa sulautuvat valkoiseksi kohinaksi hallin ikkunoiden takana.

Siirrettiin WD Capital viikolle kaksikymmentä.

Eli Primatistin katselmus onnistuu. Hieno homma. Kiitoradan päästä katsoen lentokone näyttää lentävältä lautaselta. Se näyttää laskeutuvan maahan pystysuoraan, hitaasti. Vaikka se lähestyy meitä vauhdilla, sen suurenemista ei huomaa. Kun se tömähtää maahan ja alkaa rullata meitä kohti kiitorataa pitkin, kangastus hajottaa sen ääriiviivat.

Sinistö juttelee Mäkisen kanssa, hymyilee ja nauraa. Aamuäreys on liuennut odotustilan aineettomaan viileyteen. Puhe peittyi jyrinän alle. Yksityiskoneen on määrä noutaa meidät VIP-hallin edestä.

Katselmus, kaitseminen. Kun Sinistö lomailee ja antautuu vapaalle tahdolle, hän päätyy keskelle tsunamihelvettä. Kaikki mediahuomiota saaneet välikohaukset ovat tähän mennessä tapahtuneet vapaa-ajalla. Pentikin tehtaannymymälä, voieipäkeksi, kylpyamme.

Protokolla suojaa presidenttiä tapaturmilta. Kun hän matkustaa kanssamme, hänen ei tarvitse pelätä.

Verenpunainen pilviuota leviää maiseman kaikille laidoille matkustamon ikkunan takana. Koneen lisäessä korkeutta kohina haalenee haalenemistaan. Sinistö lukee lehteä keskikäytävän toisella puolella. Saan tilaisuuden ihailla profiilia, keskittynyttä katsetta, rapisevien sivujen yllä rypistyvää otsaa.

Edes poliittisten vastustajien leirissä ei kiistetä Sinistön karismaattisuutta. Silti valokuvat presidentistämme eivät koskaan onnistu. Hesarin sivuilla hän näyttää aina irvistelevältä hovinarrielta. Pysäytyskuva vangitsee hahmon, jota en ole tavannut ikinä, vaikka työhistoriani Sinistön lähipiirissä ulottuu vuoteen 2003.

Mikroilmeet vaihtuvat silmänräpäystä nopeammin. Elävässä kohtaamisessa narrin irvistyksiä ei ehdi nähdä. Kansliaan on soluttautunut muukalainen. Mutta koska sivupersoonaa pysyy nyt-hetken vangittuna, se ei koidu vaaraksi valtion turvallisuudelle. Se voi vain väänellä naamaansa kiukkuisena sanomalehden kuvassa samalla, kun isäntä kiittää aikaa myöten kuudenkymmenen sekunnin minuuttivauhdilla.

Olen tuntenut Sinistön kauemmin kuin Sinistö minut. Hän ei kai vielä kukaan tiedä, että olimme lyhyen ajan 90-luvun puolivälissä naapurit. Ei ole tunnut tarpeelliselta ottaa asiaa puheeksi.

Päästyäni valtiotieteelliseen isä hankki minulle yksin Etu-Toölösetä. Eeli Sinistö oli vähän aiemmin eronnut ensimmäisestä vaimostaan

ja asui kerrosta alempana. Hän oli silloin opetusministeri. Naiivina nuorukaisena ihmettelin, miten eturivin kokoomuslainen valtiomies saattoi majalla samanlaisessa parinkymmenen neliön luokussa kuin varaton opiskelijapoika.

Emme törmänneet kertaakaan porraskäytävässä emmekä hississä. Rutiinimme ja elämäntapamme noudattivat kai eri vuorokausirytmii. Olin silti tietoinen Sinistön läsnäolosta aina, kun hän vietti aikaa kotona. Hän tupakoi tuolloin ahkerasti. Lämpiminä alkusyksyn päivinä pidin usein ikkunaa auki lukiessani tenttiin sängyllä maaten. Joskus siirryin oppikirjojeni parvekkeen lepotuoliin. Parvekkeen ovi kerrosta alempana kirskahti auki monta kertaa päivässä, kun Sinistö astui ulos ja syytti röökin. Herkän henkisen rakenteensa takia hän pystyi imemään syksyn mielenrauhaa sisäänsä vain filteröidyn savukkeen läpi.

Kumittiviste maiskahti aina samalla tavoin Sinistön avatessa tai sulkiessa parvekkeensa oven. Opin pian iloitsemaan noista kotoisista äänistä. Jos kurotin kaulaani vain vähän, saatoin nähdä kiharän tukan ja parvekkeen kaidetankoon nojaavat kyynärpäät. Uskoakseni Sinistön asunnossa ei koskaan käynyt vieraita. Hän oli hiljainen naapuri. En kuullut alhaalta koskaan muita ääniä kuin ovien kolahdukset ja narahdukset.

Parvekkeelleni ja asuntooni nouseva savu ei häirinnyt minua lainkaan. Ennen hajoamistaan sfääreihin se oli kulkenut Sinistön keuhkojen kautta. Ajatus tuntui melkein aistilliselta. Ymmärsin myös tilannekuvan hiljaisen surullisuuden. Liikutun yhä, kun mieleeni palaa pienellä parvekkeellaan yksin tupakoiva ministeri.

Sihteeri ja turvamies tuovat meille virrokkeet baarista. Lentokentän halli, tuttu paikka, välietappi. Vapaa penkkirivi pahaava avistamattomille turisteille. Olemme matkustaneet tätä kautta usein, osaamme välttää ansan. Istuudumme.

Muistatte varmaan tämän.

Joo. Uskomatonta ettei näitä ole vieläkään vaihdettu.

Voisi olettaa että valituksia tulee koko ajan.

Penkin käsinoja levenee asetiksi, johon turisti voi laskea juomalasin. Kun turisti nousee penkistä, se kääntyy ylös ja keikauttaa käsinojan pystyasentoon. Jos juomalasi on yhä asetilla, se lentää lattialle.

Paukahdus, helähdys ja kosmopoliittinen kiroilu kajahtelevat hallin vastapäisestä kulmasta. Ensikertalaisia kulkee aseman läpi jatkuvana virta-

na. Saattueemme istuu penkeillä vierä vieressä, varovaisimmat pitävät juomalasia sylissään. Yhden turvamiehen matkalaukun kyljessä on satula ja pyörät pohjapuolella. Hän istuu laukun päällä ryhdikkäänä kuin kouluratsastaja, hörppii jäätettä ja kuuntelee hallin ääniä surumielisesti hymyillen.

Monitorin ruutu keskikäytävän yllä muuttuu vihreäksi. Alakulmaan ilmestyy valkoinen graafinen kuvio, luultavasti yhtiön logo. Monitorin alapuolella kaksi lentoemäntää aloittaa ilmeettömän pantomiiminsa nauhalta tulevia turvaohjeita seuraten. Katsellemme rituaalia hajamielisinä ja unisina. Vajoon synkkiin valtiolisiin mietteisiin.

Huonoista vaihtoehdoista vähiten huono. Näin valtiojärjestystämme kuulee usein kuvaitavan. Mahdollisen jännevälä rajautuu helvetistä hädin tuskin siedettävään kehnouteen.

Annetaan ymmärtää, että kaikki valtiolliset haaveet keskinkertaisuuden ja paratiisiin välillä kuuluvat mahdollittoman piiriin. Tai toisaalta – onko myöskään maanpäällinen helveti tosiasiallisesti mahdollinen yhteiskunnallinen olosuhde? Holokaustia ja muita historiallisia ääri-ilmioita kutsutaan joskus tällä nimellä, vaikka niistä aina puuttuu helvetin tärkein piire, piinan ikuinen jatkuminen.

Saartaako siis mahdollisuuden valtameri kansakuntia myös alhaalta? Vaikka Sinistö ja hänen kiinalaiset isäntänsä tekisivät mitä tahansa ja ylittäisivät kykijensä ääret, he eivät pystyisi luomaan todellista maanpäällistä helvettä sen paremmin kuin hyvää yhteiskuntaakaan. Luonnonlait si- tovat heidät tuttuihin huonouden asteisiin. Aerodynamiikka. Painovoima.

Kone syöksyy jälleen päin sinestä kehkeytynyttä pilviuuruu. Näin korkealla tajunta kaasuuntuu, lähestytään rajaa jonka tuolla puolen kone ja mie- li siroavat irti aerodynamiikan ja painovoiman vaikutuspiiristä. Autiomaan, vapaa lainsuojaton autuus odottaa meitä ilmakehän rajan takana. Vapaiden maailmankansojen lahja vapaalle liikkeelle, liiketoiminnalle.

Valtuuskunnan sihteeri kertoo edellisestä vierailustaan maassa erään teollisuusyrityksen johtokunnan edustajana. Messuilla eteläkorealaiset liikemiehet esittelivät turbiineja, jotka vaikuttivat laadukkailta. Selitettiin, että Kiinan puolella firmalla on tehdas, joka tuottaa samaa tavaraa viisikymmentä prosenttia halvemmalla. Muutaman komponentin tilauksesta päästiin sopimukseen, ja konit saapuivat Suomeen pari viikkoa myöhemmin. Huomattiin, että lähetyksestä puuttui yksi pieni mutta tärkeä liitos-osa. Tästä lähetettiin sähköpostia Kiinan tehtaalle. Vastaus tuli muutaman

tunnin kuluttua: virhettä pahoiteltiin, luvattiin postittaa puuttuva tuote heti jälkitoimituksella. Kerrottiin, että virheestä vastuussa ollut työntekijä oli saatu selville ja että hän tulisi saamaan huolimattomuudesta asianmu- kaisen rangaistuksen.

Korvani eivät enää naksu. Kaikki sujuu suunnitelmien mukaan. Ihmi- set ja tavarat liikkuvat ilmakehässä vapaina kuin hengitys.

Eeli, nukutko sinä?

Presidentti lepuuttaa takaraivoaan niskatyynyllä, silmät kiinni. Ehkä hän uneksii tulisista tarjoiluvaunuista, jotka liipuvat hitaasti keskikäytäväl- lä meitä kohti ilman että kukaan työntää niitä.

Näin rikkumaton tyyneys ei ole Sinistölle ominaista. Normaalisti hän liikkuu paljon. Älyllinen uteliaisuus tekee hänestä rauhattoman. Vaali- kampanjan aikana hän kiersi kaikki Suomen kunnat. Ehkä ikä alkaa hiljal- leen tasoittaa vauhtia.

Moneen vuoteen en ole nähnyt hänen liikkuvan rullaluistimilla. Ka- tosiko uutuudenviehätys Sinistöltä vai medialta? Rasittaisiko raju liikun- ta kuusikymppisen miehen niveliä liikaa? Vai käykö hän yhä rullaluistele- massa hiljaisilla syrjäseuduilla, piilossa katseilta?

Ihminen voi siirtyä tai voidaan siirtää monin tavoin maasta toiseen. Tarmokkaimmat pyhiinvaeltavat jalan. Myös polkupyörä, rullaluistimet, kevytmootoripyörä, moottoripyörä, henkilöauto, vene tai purjelentokone tulee kyseeseen henkilölle, joka haluaa pitää langat käsissään. Virkali- musiinin ja yksityislentokoneen kyydissä presidentin ei tarvitse ponnistel- la pysyäkseen liikkeessä. Hänen mielensä saattaa vaeltaa kurittomasti toi- saalla. Ääritapauksessa täsmälleen päinvastaiseen suuntaan kuin ajassa ja tilassa. Näin tapahtuu usein paluumatkoilla, kun mieleen palaa matkalle- lähdön ja maahan saapumisen jännitys. Mutta jos henkilö lyöään tajun- tomaksi, huumataan tai vaipuu syvään uneen, hän ei edes tiedä olevansa matkalla.

Ikä on karttunut, täyttänyt olemuksen, kehkeytynyt Sinistössä. Unen- kin puhtaudessa hänen kasvonsa huokuvat valtioviisautta. Miellyttävä ka- rismaattinen kansakunnan isä. Tekemättä mitään ja miellelemättä ke- tään se voitti suomalaisten sydämet.

Kun löydät oman äänen, muut äänet hakeutuvat luoksesi. Näin Sinis- tö sai enemmistön. Valtakirja, kuulas kuusivuotinen uni, kuuliaisuus vain omalle pehmeälle äänelle.

Eräänä lokakuaisena keskiviikkoiltana toin kaksi opiskelutoveria baarista kämpppäini jatkamaan juttelua ja oluen juontia. Koska vetelehtiminen baarissa kävi opiskelijoiden kukkarolle, oli viisaampaa hankkia juomat kaupasta ja kokoontua jonkun osallistujan kotiin. Tilanne oli silti uusi. En ollut aiemmin kutsunut kylään ystäviäni. Ehkä jotenkin ujosin asunnon kolkkousta. Olin panostanut kalustukseen ja sisustukseen mahdollisimman vähän.

Opiskelutoverini totta kai tiesivät, että alakerran naapurissani asui Eeli Sinistö. Olin hehkutellut asiaa syksyn mittaan kaikille uusille tuttavilleni valtiotieteellisessä tiedekunnassa. Kukaan meistä ei ollut humalassa saapuessamme asunnolle. Olimme juoneet vain parit tuopit kupipilassa.

Purimme sikspäkit jääkaappiin. Laitoin musiikin soimaan hiljaa ja siirsin työpöytäni tuolin ulos. Asetuimme pulloinemme parvekkeelle. Mustuneella taivaalla välkkyi liikkuva punainen piste, matkustajakoneen merkkivalo.

Keskustelumme etsiyti banaaleihin uumiin. Toinen vieras kertoi kyseenalaista juorua eräästä naispuolisesta opiskelutoveristamme. Nauroimme. En muistele tämäntyyppisiä tarinoita mielelläni. Olimme siihen aikaan kakaroita. Häpeän, että kannustin juoruilua nauramalla.

Toverini puhe keskeytyi, kun kerrosta alempana narahti. Vieraat oivalsivat heti, että Sinistö oli saapunut tupakalle. Kuulimme vaimeaa ys-kähtelyä ja sytkärin kiven rasahduksen.

Toisen kaverini suupeleessä kärsyi savuke. Koska yöilma oli jo ennalta sakeanaan mentolisavua, en tällä kertaa erottanut alhaalta nousevia kiehkuroita.

Uusi puheenaie löytyi taketelun jälkeen. Aloimme keskustella yhteiskuntahistorian johdantokurssista, jonka olimme edellisellä viikolla tenttineet. Vaikka olimme lapsia, hölmöinkin meistä ymmärsi ettei alarvoista vitsailua sopinut jatkaa opetusministerin kuullen.

Tavoittelimme kepeää älyllisyyttä, opiskelijahuumoria. Toverini siiteerasi von Clausewitzia. Hykertelimme hiljaa, hörpimme pulloistamme. Tunnelma oli muuttunut väkinäiseksi. Sinistön parvekkeelta ei kuulunut mitään. Katukuilusta nouseva humina sekoittui parvekkeen ympärillä pyörteilevään savusumuun.

Toinen toverini lojui rennosti lepotuolissa ja katseli haaveillen vasta-

päisen talojen valaistuja ikkunoita. Kiinnitin vasta nyt huomiota hänen jalkineisiinsa. Hän oli jo vaihtanut lenkkikossut mustiin paksupohjaisiin talvikenkiin. Nyt hän luennoi eduskuntavaalien suhteellisesta vaalitavasta. Hän ei pitänyt järjestelmästä, koska valitsematta jääneen ehdokkaan äänet päätyivät hyödyttämään toista saman puolueen ehdokasta, joka ei välttämättä nauttinut äänestäjän luottamusta.

Outo ja kaamea mielikuva välähti äkkiä tajunnassani. Huonekorkeus talossamme oli matala. Kun seisoin parvekkeella suorassa, pääni ja yläpuolisen naapurini parvekkeen lattian väliin jäi noin puoli metriä. Sinistö oli suunnilleen saman pituinen kuin minä. Nyt hän seisoi ääneti alapuolellamme imemässä savukettaan.

Toverini romuluisten talvikenkien ja Sinistön kiharatukkaisen pään välimatka ei voinut olla pitkä. Kenties alle metrin. Kun tajusin sen, huimaus sisälläni muljahti kuin hermomyrkytys. Mutisin käyväni vessassa ja livahdin sisään.

Keskellä pimeää maaseutua panssariauton voimat herpaantuvat. Musta kilpikonna alkaa kakoa, pysähtyy korahdellen. Maantien ja riisipeltojen kuravesi välkehtii auton ajovaloissa, jotka eivät himmene vaikka moottori tekee kuolemaa. Kiinalainen kuski pyörittää virta-avainta ja painelee kaasupoljinta haluttoman mekaanisesti. Sinistö tuhahtaa.

Hänen kasvonsa välähtävät näkyviin kännykän näytön syytyessä. Pahus, hän sanoo, tämä ei näköjään löydä kenttää.

Kaivan povitaskusta oman puhelimeni. Paristomerkki vilkkuu tyhyyttään, näyttö sammuu. Sanon: Minulta näyttää olevan akku loppu.

Minun puhelimessa ei ole enää saldoa, sanoo Sinistön poika, joka istuu oikealla puolellani.

Minulla ulkomaanpuhelut ei sisälly sopimukseen, sanoo Mäkinen.

Että pitikin sattua, Sinistö sanoo.

Pelkääjän paikalla istuva tulkki kääntyy katsomaan meitä ja sanoo: Tuolla edessä on kylä. Täytyy lähteä sinne soittamaan. Harmi kun ei tulla kumisaappaita matkaan.

Minulla ja Janilla on sentään vaihtovaatekerta, Sinistö sanoo, avaa oven ja astuu ulos. Teemme samoin. Kuski ei nosta konepeltiä vaan sujahtaa yöhön kuin silkkisiipinen kiitäjä.

Tohtori Fu Manchu ottaa teidät pian vastaan. Olkaa hyvä ja odottaa tässä hetki.

Vastalankatuin kengin ja prässätyin housunlahkein harpomme näkymättömässä kuravellissä. Kuulen vain omien askelteni louskutuksen. Takana joku syyttää taskulampun. Varjoni kiemurtelee käärmeen tavoin kuoppaisen pientareen mudassa.

Edessäni kävelevän diplomaatin askel erehtyy tien reunan partaalle. Hän liukuu loivaa penkkaa hitaasti ja hoippuen kuin laskettelua opetteleva lapsi. Alhaalla pellossa liuku hidastuu ja lakkaa, hahmo horjuu yhä, pääsee tasapainoon, jää seisomaan kuraveteen. Vaimeaa kiroilua, vielä vaimeampia naurahduksia. Seisahdamme odottamaan. Diplomaatti nousee takaisin tielle hitaasti tampaten. Joka askeleella hän sovittaa kenkensä syvälle liejuun.

Hengästymisestä ja hien kihoamisesta tajuan, että maantie kohoaa ylärinteeseen. Edessä kukkulan laella kieppuu valo, joka näyttää elävältä tulelta. Kompuroin eteenpäin. En välitä, odottaako meitä perillä lohikäärme vai suurrikollinen, jonka vehkeilyissä uusin tiede yhdistyy ikivanhoihin taikakeinoihin.

Kullan jalous koetellaan tulta käyttäen.

Miehen jalous koetellaan kultaa käyttäen.

Kiinalainen sananlasku.

Tohtori ottaa teidät nyt vastaan. Seuratkaa minua.

Tupakkatila

